

Paikallinen OPS 2019

YLEINEN OSA LUVUT 1-12, LOVIISA

Sisällys

1. LOVIISAN PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA.....	4
Opetussuunnitelman rakenne	4
Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	4
Eteneminen koulutyössä.....	5
Kieliohjelma	6
Painotukset	6
Valinnaisaineet.....	6
Oppilaanohjaus	6
Fyysinen ja psyykinen toimintaympäristö.....	7
2. LOVIISAN PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN ARVOPERUSTA JA SEN ARVIOINTI	8
Kulttuurinen moninaisuus rikkautena	8
Oppimiskäsitys	8
Lapsiystävällinen kunta	8
3. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	10
Kulttuuripolku	10
4. YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI.....	12
Monialaiset kokonaisuudet.....	12
5. OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄN KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN LOVIISASSA.....	14
Yhteistyö	14
Etäyhteydet opetuksessa	15
Yhdysluokkaopetus	15
Vuosiluokkiin sitomattomat opinnot	15
Joustava perusopetus	17
Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset toimenpiteet.....	18
Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.....	18
6. OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA	19
Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	19
Formatiivinen arviointi.....	19
Summatiivinen arviointi	20
Arvioinnin yleiset periaatteet	21
Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	23
Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	25

Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	26
Perusopetuksen päättöarviointi	27
Poissaolojen vaikutukset arviointiin	29
Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	30
Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	35
Paikallisesti päätettävät asiat	36
7.OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	37
8. LOVIISAN KAUPUNGIN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA	38
1 JOHDANTO	38
2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	41
2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta.....	41
2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista	41
3 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI	42
3.1 Yhteisöllinen opiskeluhuolto esiopetuksessa	42
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto perusopetuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa	44
4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI, YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO.....	47
4.1 Yksilökohtainen opiskeluhuolto esiopetuksessa.....	47
4.2 Yksilökohtainen opiskeluhuolto perusopetuksessa	49
4.2.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys perusopetuksessa	52
4.2.4 Suunnitelma oppilaan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa	52
5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAAN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	53
5.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa.....	53
5.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa	54
6 SUUNNITELMA LASTEN, OPPILAIDEN JA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	57
6.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	57
6.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	58
7 OPISKELUHUOLLON VALVONTA.....	58
7.1 Omavalvonnan toteuttaminen Loviisassa.....	58
9. ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN, TOISEN KOTIMAISEN KIELEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET.....	59

<i>Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu</i>	59
<i>Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet</i>	59
10. KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	59
11. KAKSIKIELINEN OPETUS	59
12. VALINNAISUUS LOVIISASSA	60

1. LOVIISAN PAIKALLINEN OPETUSSUUNNITELMA

Opetussuunnitelman rakenne

Loviisan paikallinen opetussuunnitelma noudattaa rakenteeltaan perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisia perusteita. Opetussuunnitelma julkaistaan sähköisenä versiona sekä kaupungin verkkosivustolla että koulujen Peda.net-sivuilla.

Loviisassa suomenkielinen ja ruotsinkielinen opetussuunnitelma ovat yhtäläiset kieliohjelmia lukuun ottamatta. Kaikki keskeiset opetussuunnitelmaa täydentävät, tarkentavat ja opetusta ohjaavat suunnitelmat ja toimintamallit ovat kaupungin perusopetuksen kouluilla yhteneväiset.

Koulut voivat halutessaan tehdä yhteistyötä yli kunta- ja kielirajojen sekä tutustua muiden koulujen toimintakulttuureihin.

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Oppilaita ja huoltajia on kuultu useita kertoja opetussuunnitelmaprosessin aikana. Huoltajille on järjestetty vanhempainkokouksia ja oppilaille, huoltajille, opetushenkilöstölle sekä päätöksentekijöille on tarjottu mahdollisuuksia vastata erilaisiin kyselyihin. Henkilöstö on työstänyt opetussuunnitelmaa niin kokouksissa kuin jatkokoulutuspäivilläkin. Myös muita toimijoita, kuten yrittäjähdistys ja Loviisan kaupungin kulttuuritoimi, on ollut mukana opetussuunnitelmaprosessissa.

Esikouluopetuksen paikallista opetussuunnitelmaa on laadittu rinnan perusopetuksen paikallisen opetussuunnitelman kanssa. Myös Loviisan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu siten, että siinä huomioidaan perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma. Lisäksi taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa kirjoitetaan yhteistyössä Loviisan kaupungin henkilöstön kanssa. Tarkoituksena on, että erilaiset opetusta ohjaavat ja/tai siihen vaikuttavat ohjausdokumentit sopivat yhteen ja täydentävät toisiaan soveltuvin osin.

Opetussuunnitelmatyössä on huomioitu kaupungin strategia ja siihen kuuluvat asiakirjat, kuin myös muun muassa vanhempainkokouksissa ja tiedotustilaisuuksissa toteutettujen erilaisten kyselyjen tulokset. Loviisan kaupungin opetushenkilöstö on opetussuunnitelmaa laadittaessa tehnyt yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen kanssa, esimerkiksi kulttuuritoimen kanssa Kulttuuripolku-hankkeessa sekä sosiaali- ja terveystalouden lasten ja nuorten yksikön kanssa oppilashuoltoa koskevaa kappaletta laadittaessa. Yhteistyötä tehtiin ensisijaisesti jo olemassa olevissa työryhmissä, esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä ja oppilashuollon ohjausryhmässä. Kyselyjen ja tutkimusten tulokset huomioidaan koulujen lukuvuosisuunnitelmia laadittaessa.

Opetussuunnitelman tulee edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja varmistaa koulutuksen jatkuvuus. Sen tulee luoda hyvät edellytykset esikouluopetuksesta perusopetukseen siirtymiseen ja perusopetuksesta seuraavalle koulutustasolle

siirtymiseen. Opetussuunnitelma on laadittava muut paikalliset suunnitelmat huomioiden. Näitä ovat esimerkiksi:

- varhaiskasvatussuunnitelma
- esikouluopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- koulukohtainen tasa-arvosta annetun lain mukainen tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvokyselyn perusteella laadittu suunnitelma, sisältyy lukuvuosisuunnitelmaan)
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma
- mahdollinen kestävän kehityksen ja kulttuurikasvatuksen suunnitelma ja muut suunnitelmat ja päätökset, joita opetuksen järjestäjä on tehnyt koskien etenkin koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä
- tieto- ja viestintätekniikan suunnitelma

Tuntijako

Liite 1

Eteneminen koulutyössä

Vuosiluokilla 1–6 sekä vuosiluokittain etenevässä erityisopetuksessa opetus voidaan järjestää yhdysluokissa. Tällöin opiskellaan vuorokurssia, mikäli se on oppilasryhmälle eduksi. Parillisina vuosina alkavina lukuvuosina oppilaat opiskelevat vuosiluokkien 1, 3, 5, 7 ja 9 oppimateriaalia.

Opetus etenee pääsääntöisesti vuosiluokittain. Tarvittaessa voidaan laatia vuosiluokkaan sitomattomien opintojen oppimissuunnitelma yksittäistä oppilasta tai pienempää oppilasryhmää varten. Myös omaa opinto-ohjelmaa seuraaville oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma. Oma opinto-ohjelmaa seuraaville tai vuosiluokkaan sitomatonta opetusta saaville yksittäisille oppilaille laaditaan perusopetuslain 18. §:n mukainen hallintopäätös (katso myös 5. *Vuosiluokkiin sitomattomat opinnot*).

Opetus järjestetään pääasiassa oppiaineisiin jaettuna tai toiminta-alueittain. Loviisan kouluissa monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan vähintään kerran lukuvuodessa vähintään 30 vuosiviikkotunnin laajuisina. Oppilaat otetaan mukaan näiden oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun. Loviisassa koulut itse päättävät, mitä teemoja monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin sisällytetään. Monialaiset oppimiskokonaisuudet kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Myös opetuksen järjestäjä voi päättää kaikkien koulujen yhteisistä teemoista.

Kieliohjelma

Loviisan suomenkielisissä kouluissa oppilaat opiskelevat englantia A1-kielenä vuosiluokalta 1 alkaen. Ruotsi voidaan valita A2-kieleksi vuosiluokalta 4 alkaen. Oppilaat opiskelevat ruotsia B1-kielenä vuosiluokalta 6 alkaen. B2-kieli vuosiluokilla 8 ja 9 voi olla espanja, ranska tai saksa.

Ruotsinkielisissä kouluissa oppilaat opiskelevat suomea A1-kielenä vuosiluokalta 1 alkaen ja englantia A2-kielenä vuosiluokalta 4 alkaen. Vuosiluokilla 7–9 tarjotaan saksaa, ranskaa ja mahdollisuuksien mukaan myös venäjää valinnaisena kielenä. Näitä kieliä opiskellaan B2-kielinä.

Painotukset

Loviisassa tarjotaan resurssien mukaan liikuntaan painotettua opetusta yläkoulujen 7. luokilta alkaen, ryhmäkoko vähintään 14 oppilasta. Suunnitelmaan sisältyvät oppilaiden valintakriteerit, tehostetun opetuksen sisältö, tavoitteet, tuntijako ja arviointi. Paikallinen suunnitelma löytyy oppiainekohtaisesta osiosta (LIIKUNTA -> 15.4.7.2).

Valinnaisaineet

Tarjottavat valinnaisaineet sekä se, millä vuosiluokilla valinnaisaineita opiskellaan, määritellään vuosittain koulujen valinnaisaine tiedotteessa.

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen suunnitelma on koulujen lukuvuosisuunnitelman liitteenä. Koulukohtaisissa oppilaanohjauksen suunnitelmissa kuvataan oppilaanohjauksen rakenne ja toimintatapa, työn- ja vastuunjako, työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun välinen yhteistyö ohjausta koskevista asioista, yhteistyö työelämän kanssa sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Oppilaanohjauksen suunnitelma vuosiluokille 1–6

Loviisassa oppilaanohjaus vuosiluokilla 1–6 sisältyy kiinteästi muuhun opetukseen. Vuosiluokilla 3–6 koulut voivat halutessaan varata omia oppitunteja oppilaanohjaukseen. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä koulun muiden opettajien kanssa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä vanhempainyhdistyksen, paikallisen nuorisotoimen ja vapaa-aikatoimen kanssa. Toiminnassa pyritään hyödyntämään yhteistyötä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa.

Huoltajille tiedotetaan aktiivisesti esimerkiksi kielivalinnoista ja autetaan huoltajia ymmärtämään valintojen vaikutus jatko-opintomahdollisuuksiin. Huoltajatapaamisissa keskustellaan oppilaan valinnoista sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä kysymyksistä oppilaanohjauksen näkökulmasta.

Ensimmäisellä ja toisella luokalla painotetaan lähipiirin ammatteihin tutustumista esimerkiksi vierailijoiden avulla. Vuosiluokilla 3–6 tutustutaan ammatteihin, työelämään

ja yrittäjyyteen mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntien ja vierailujen muodossa. Yhteistyötä pyritään tekemään paikallisten yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien kanssa.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7–9

Ohjausta annetaan vuosiluokilla 7–9 luokkamuotoisena ohjauksena, yksilöllisiin kysymyksiin syventyvänä henkilökohtaisena ohjauksena ja tilanteen mukaan myös vertaisryhmän tukeen perustuvana pienryhmäohjauksena. Oppilaanohjauksen tunteja yläkoulussa on kaksi vuosiviikkotuntia. Ohjauksen tarkoitus on auttaa oppilasta tekemään valintoja, jotka ovat realistisia hänen kykyihinsä ja ominaisuuksiinsa nähden. Valinnat voivat kohdistua muun muassa opiskeluun, koulutus- ja uravalintoihin sekä arkielämään ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviin kysymyksiin.

Oppilaanohjauksen keskeisiä tavoitteita ovat itsetuntemuksen lisääminen, oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä koulutusmahdollisuuksia, työelämää ja ammatteja koskevan tiedon lisääminen. Ohjaus on pitkäjänteistä yhteistyötä, johon tarvitaan nuoren omaa aktiivisuutta ja kiinnostusta sekä huoltajien taustatukea.

Kaikissa edellä mainituissa kysymyksissä nuori itse tai huoltaja voivat ottaa yhteyttä oppilaanohjaajaan. Jokaisella oppilaalla on oikeus ohjaukseen.

Fyysinen ja psyykinen toimintaympäristö

Loviisassa pyritään siihen, että koulut muodostavat rakenteeltaan ja kooltaan oppilaiden kehitystä ja oppimista tukevia ryhmiä. Sekä fyysisen että psyykkisen oppimisympäristön turvallisuus taataan aktiivisella seurannalla ja muun muassa KiVa koulu -ohjelman avulla.

Koulujen arjessa oppilailla on mahdollisuus kehittää yhteistyötaitojaan ja harjoitella kykyään ratkaista ristiriitoja. Loviisan kouluissa oppilasta ohjataan näkemään vahvuutensa. Omaa ja toisten työtä arvostetaan. Hyvä käytös ja toisten kunnioitus ovat tärkeä osa arkea.

Loviisan koulut tarjoavat mahdollisuuksia kokemuksiin, elämyksiin ja tietoon ympäröivästä luonnosta. Kaikissa Loviisan kouluissa hyödynnetään ulkoilmapedagogiikan tarjoamia mahdollisuuksia.

Loviisalle ominaista ovat kaksikielisyys, meren läheisyys ja elävä maaseutu. Loviisassa on paljon kyläkouluja, jotka sijaitsevat hajallaan maantieteellisesti laajan kunnan eri osissa. Koulujen fyysiset puitteet poikkeavat huomattavasti toisistaan. Loviisan seutu on historiallisesti tärkeää aluetta. Merenkulku ja satamatoiminta ovat rannikkokaupunki Loviisan ominaispiirteitä. Loviisa on kylien kaupunki, mikä tarkoittaa tiivistä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa ja kylien erityispiirteiden huomioimista. Loviisassa sovelletaan lähikouluperiaatetta ja tehdään yhteistyötä lähikuntien kanssa.

2. LOVIISAN PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN ARVOPERUSTA JA SEN ARVIOINTI

Koulut arvioivat vuosittain arvoperustaansa ja kirjaavat sen lukuvuosisuunnitelmiinsa. Arvoperustan laatimisessa otetaan huomioon oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen, ihmisuus, sivistys, tasa-arvo ja demokratia, kulttuurinen moninaisuus ja kestävä elämäntapa. Arvopohjaa noudatetaan toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Arvokeskusteluun kutsutaan mukaan oppilaat, huoltajat ja muut yhteistyötahot. Keskustelussa pohditaan ja arvioidaan perusopetuksen arvoperustan toteuttamista kuntatasolla ja omassa kouluyhteisössä.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Loviisassa huomioidaan kaksikielisyyden mukanaan tuoma rikkaus ja kulttuurieroja kunnioitetaan. Koulujen välistä yhteistyötä kehitetään jatkuvasti sekä aikuisten että oppilaiden kesken, esimerkiksi yhteisten tapahtumien ja teemapäivien muodossa.

Koululla on tärkeä rooli muista kulttuuri- ja kieliryhmistä tulevien oppilaiden integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan.

Viestintäteknologian avulla on mahdollista jakaa omaa kulttuuriperinnettä ja samalla laajentaa omaa ymmärrystä maailman eri kulttuureista.

Oppimiskäsitys

Perusopetuksessa panostetaan positiivisen pedagogiikan kehittämiseen. Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus kehittyä ja kokea koulutyössä onnistumisen iloa. Vahvistetaan oppilaan minäkuvaa sekä pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa. Oppimisen tulee olla monimuotoista ja oppilasta ohjataan ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan ja opiskelemaan itseohjautuvammin.

Lukuvuoden aikana oppilaat arvioivat omaa ja koulutovereidensa oppimista sekä sitä, miten he voivat vaikuttaa oppimisprosessiinsa. Arviointikeskusteluissa keskustellaan myös oppimiskäsityksestä. Arviointikeskustelut ovat oppilaan ja opettajan välisiä, ja huoltajille varataan mahdollisuus osallistua niihin. Oppimisprosessin seurannan tulee olla aktiivinen prosessi koko lukuvuoden aikana.,

Lapsiystävällinen kunta

Loviisan kaupunki työskentelee UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin periaatteiden mukaisesti. Loviisan kaupungin tavoitteena on olla UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin täysivaltainen jäsen vuonna 2024.

Perusopetuksessa koko toiminnan tulisi perustua Lapsiystävällinen kunta -mallin periaatteisiin. Arvoperusta löytyy lapsen oikeuksia koskevasta YK:n yleissopimuksesta ja erityisesti sen 12. artiklasta ja 13. artiklasta, jotka koskevat lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja ilmaista mielipiteensä.

Kouluissa keskitytään erityisesti seuraaviin kolmeen Lapsiystävällinen kunta -mallin periaatteisiin:

1. YHDENVERTAISUUS
2. OIKEUS ELÄMÄÄN, HENKIINJÄÄMISEEN JA KEHITTYMISEEN
3. OSALLISUUS

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa lukee, että edellä esitettyjen periaatteiden tulee näkyä sekä arvoperustana että käytännön toiminnassa (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>).

Ne opetussuunnitelman osat, joilla on eniten merkitystä tasa-arvon, osallistumisen ja kehittämisen näkökulmasta, ovat arvoperusta, oppimiskäsitys, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen sekä monialaiset oppimiskokonaisuudet. Tasa-arvon, osallistumisen ja kehittämisen tärkeys mainitaan myös useissa kuvauksissa siitä, mitkä alueet tulisi käsitellä eri oppiaineissa.

Lapsiparlamenttia ja nuorisovaltuustoa on kuultu koulujen yhteisten järjestyssääntöjen laatimisessa. Lisäksi jokainen koulu laatii oman koulun pelisäännöt oppilaita, henkilökuntaa ja huoltajia kuullen. Nämä ohjeet kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan ja arvioidaan vuosittain.

Jokainen koulu kirjaa lukuvuosisuunnitelmaan miten oppilas voi olla osallisena, tulla kuulluksi ja vaikuttaa, sekä olla osa koulun toimintaa koskevaa päätöksentekoprosessia.

3. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä.

Loviisa on UNICEF Lapsiystävällinen kunta, jossa toiminta on oppilaslähtöistä ja osallistavaa. Koulutus on hyvää, yksilöllistä, yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata. Loviisassa edistetään oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointia ja ehkäistään nuorten syrjäytymistä panostamalla oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Opetuksessa hyödynnetään luonnon monimuotoisuutta ja Loviisan kulttuuriympäristöä. Loviisan kouluissa panostetaan yrittäjyyteen ja kannustetaan opetuksessa yrittelijäisyyteen. Koulu tekee yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Opetus järjestetään pääasiassa oppiaineisiin jaettuna tai toiminta-alueittain. Loviisan kouluissa monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan vähintään 30 vuosi viikkotunnin laajuisina. Oppilaat otetaan mukaan näiden oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun. Loviisassa koulut itse päättävät, mitä teemoja monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin sisällytetään. Monialaiset oppimiskokonaisuudet kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Myös opetuksen järjestäjä voi päättää kaikkien koulujen yhteisistä teemoista.

Kulttuuripolku

Perusopetukselle on luotu kulttuurikasvatussuunnitelma. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on tutustuttaa kaikki ala- ja yläkoulujen oppilaat vuosittain eri kulttuurin ja taiteen lajeihin sekä paikalliseen kulttuuriperintöön. Jokaisella luokka-asteella on oma taiteen tai kulttuurin ala. Näin siirtyessään luokalta toiselle oppilas saa monipuolisen läpileikkauksen kulttuurin kentästä.

Kulttuuripolun etapit pyritään tekemään yhteistyössä paikallisten kulttuuritoimijoiden, taidelaitosten ja taiteilijoiden kanssa. Näin oppilaat pääsevät tutustumaan oman alueensa taiteen eri muotoihin ja harrastusmahdollisuuksiin sekä kulttuurihistoriaan. Kulttuuripolku tavoittaa kaikki perusopetuksen luokka-asteet Loviisan eri kouluissa kaksikielisesti. Loviisan kulttuuripalvelut koordinoi ja kehittää Kulttuuripolun toimintaa.

- Esiopetus: yhteistyö kirjastojen kanssa (satutunnit, kirjaleikit, diplomi ja kirjastokortti keväällä)
- 1. lk tanssi
- 2. lk kuvataide
- 3. lk kirjallisuus/sanataide
- 4. lk musiikki
- 5. lk paikallishistoria
- 6. lk näyttämötaide
- 7. lk museoyhteistyö
- 8. lk elokuva-/mediataide
- 9. lk kulttuuriretki Helsinkiin

4.YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Loviisassa tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Loviisan kaupungin yhteiset tavoitteet toimintakulttuurin edistämiseksi on kirjattu koulujen lukuvuosisuunnitelmaan. Jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristön ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja. Koulut pyrkivät tarjoamaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.

Kaikki koulut tarjoavat oppilaille mahdollisimman monipuolisen oppimisympäristön, joka tukee ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppilasta.

Loviisassa esiopetus ja perusopetus tekevät tiivistä yhteistyötä, esiopetusryhmät toimivat koulujen alaisuudessa ja ne on fyysisesti sijoitettu koulujen yhteyteen. Loviisan lukioiden kanssa tehdään myös yhteistyötä.

Monialaiset kokonaisuudet

Koulut kirjaavat monialaisen kokonaisuuden tavoitteet ja sisällöt koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Monialaisissa kokonaisuuksissa painotetaan toiminnallista työtapaa, jossa oppilaat voivat harjoitella ja syventää tietojaan. Työtavat voidaan suunnitella, valita ja arvioida yhdessä oppilaiden kanssa.

Koulu vastaa monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelusta ja toteuttamisesta. Sisältö valitaan koulun omien resurssien puitteissa ja opetuksen järjestäjän antamien ohjeiden mukaan. Työ tulee dokumentoida. Lukuvuosisuunnitelmasta tulee ilmetä yhteistyökumppanit sekä toteuttamisaikataulu.

Oppilaille tulee antaa palautetta oppimiskokonaisuuden opiskelun aikana. Oppilaiden tiedot ja taidot tulee huomioida sanallisella arvioinnilla tai annettaessa oppimiskokonaisuuteen kuuluvista oppiaineista arvosanoja. Itsearviointi, vertaisarviointi ja ryhmäarviointi otetaan myös huomioon arvioinnissa.

Oppimiskokonaisuuksien seuranta ja kehittäminen tapahtuvat koulukohtaisesti joka lukuvuosi. Suoritetut tema-alueet kuvataan toimintakertomuksessa ja esitellään huoltajille tai muille kiinnostuneille koulun valitsemalla tavalla. Myös ulkopuolisia toimijoita voi olla mukana monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa.

Järjestelyt ja toimenpiteet, joilla tuetaan ja seurataan, että laaja-alainen osaaminen toteutuu, kuvataan koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa. Koulutuksen järjestäjä voi päättää, mitä laaja-alaisen osaamisen alueita lukuvuoden aikana painotetaan.

5. OPPIMISTA JA HYVINVOINITA EDISTÄVÄN KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN LOVIISASSA

Loviisan kouluissa kaikki toiminta tähtää, että oppilaalla on turvallinen ja oppimisen mahdollistama ympäristö. Koko henkilökunta on vastuussa siitä, että tämä toteutuu.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Koulujen rehtorit, opettajat ja kuraattorit valmistelevat etukäteen esikoulun ja vuosiluokan 1 sekä vuosiluokan 6 ja vuosiluokan 7 välisiä siirtymisvaiheita järjestämällä tiedonsiirtopalaverin. Oppilaat saavat hyvissä ajoin tutustua seuraavaan kouluasteeseen.

Kouluja kehotetaan tekemään yhteistyötä yli kielirajojen vierailujen ja erilaisten hankkeiden muodossa.

Loviisassa koulut ja yhdistykset tekevät keskenään yhteistyötä erityisesti erilaisten kulttuuri-, urheilu- ja ympäristötapahtumien yhteydessä. Yhteistyöhön muiden kumppanien kanssa voi sisältyä myös pitkäkestoisia hankkeita. Ulkopuolisia toimijoita käy kouluissa ja oppilaat tutustuvat kaupungin tarjoamiin palveluihin. Ulkopuoliset toimijat voivat osallistua monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä koulun kanssa. Loviisan kaupungin kulttuuripoliittisen ohjelman painopiste on lapsissa ja nuorissa. Yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa painotetaan. Yhteistyön toteuttaminen, seuranta ja arviointi kirjataan koulujen toimintakertomuksiin.

Oppilaille ja opettajille on mahdollisuus osallistua kouluille myönnettyihin kansainvälisiin hankkeisiin.

Luokanopettajalla ja luokanvalvojalla on keskeinen rooli oppilaan hyvinvoinnin arvioinnissa. Kodin ja koulun välisenä viestintävälineenä käytetään etupäässä Wilmaa.

Arvioivia ja ohjaavia palautekeskusteluja oppilaan, huoltajien ja opettajien välillä käydään vuosittain.

Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja arviointiin.

Yhteistyö

Loviisassa koulut ja yhdistykset tekevät keskenään yhteistyötä erityisesti erilaisten kulttuuri-, urheilu- ja ympäristötapahtumien yhteydessä. Yhteistyöhön muiden kumppanien kanssa voi sisältyä myös pitkäkestoisia hankkeita. Ulkopuolisia toimijoita käy kouluissa ja oppilaat tutustuvat kaupungin tarjoamiin palveluihin. Ulkopuoliset toimijat voivat osallistua monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä koulun kanssa. Loviisan kaupungin kulttuuripoliittisen ohjelman painopiste on lapsissa ja nuorissa. Yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa painotetaan. Koulut tekevät yhteistyötä myös oppilaiden hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa.

Poissaoloja seurataan Itä-Uudenmaa yhteisen mallin mukaan (kpl 8). Oppilaan koulunkäyntiä edistävät ja poissaoloja vähentävät toimenpiteet löytyvät yhteisestä käsikirjasta.

Loviisan kaupunki toimii Lapsiystävällinen kunta mallin mukaan. Kaikissa kouluissa on säännöllisesti kokoontuva oppilaskunta ja kaikista kouluista valitaan edustajat Lapsiparlamenttiin. Loviisassa toimii myös nuorisovaltuusto. Koulut järjestävät oppilaskuntavaaleja tai nimeävät edustajia oppilaskuntaan joka lukuvuosi. Oppilaskunta pyrkii edistämään kaikkien oppilaiden viihtymistä koulussa ja oppilaskuntaa ohjaa opettaja. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua mahdollisimman paljon yhteisten asioiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Etäyhteydet opetuksessa

Loviisassa on mahdollista hyödyntää etäopetusta koulujen välillä, mikäli se on tarkoituksenmukaista esimerkiksi pienten opetusryhmien takia. Myös asiantuntijavierailuja voidaan järjestää etäyhteyksillä.

Mahdollisesta etäyhteydellä tapahtuvasta opetuksesta vastaa koulujen henkilökunta. Tavoitteena on kaikkien mahdollisuus osallistua Loviisan kaupungin järjestämään opetukseen.

Yhdysluokkaopetus

Vuosiluokilla 1–6 sekä vuosiluokittain etenevässä erityisopetuksessa opetus voidaan järjestää yhdysluokissa. Näissä tapauksissa opiskellaan vuorokurssia, mikäli se on oppilasryhmän edun mukaista. Parillisina vuosina alkavina lukuvuosina oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti vuosiluokkien 1, 3, 5, 7 ja 9 oppimateriaalia.

Vuosiluokkiin sitomattomat opinnot

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan vuosiluokkiin sitomattomat opetusjärjestelyt voivat koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyjen vuosiluokkien/opetusryhmien oppilaita tai yksittäisiä koulussa opiskelevia oppilaita. Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa joustavan koulunkäynnin. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta voidaan käyttää esimerkiksi lahjakkaiden oppilaiden opintojen nopeuttamiseen tai opintojen keskeytyksen ehkäisemiseen luokalle jättämisen sijasta.

Koko koulu/ tietyt vuosiluokat/opetusryhmät

Koko koulun tai tiettyjen vuosiluokkien/opetusryhmien noudattaessa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta täytyy oppiaineiden oppimääristä muodostaa opetussuunnitelmaan opetuskokonaisuuksia muulla perusteella kuin vuosiluokittain. Opintokokonaisuudet tulee muodostaa valtioneuvoston asetuksien määrittelemän tuntijaon sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden ja aineryhmien

tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa määritellään myös, mitkä opintokokonaisuudet ovat pakollisia ja mitkä valinnaisia. Vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia oma opinto-ohjelma, jonka mukaan opetus toteutetaan.

Yksittäinen oppilas

Mahdollisuutta opiskella oman opinto-ohjelman mukaan on erityisesti syytä harkita silloin, kun halutaan tukea lahjakasta oppilasta tai ehkäistä opintojen keskeyttäminen. Perusopetuslain 18. §:n mukaan rehtori voi tehdä hallintopäätöksen yksittäisen oppilaan henkilökohtaisen opinto-ohjelman käyttöönotosta.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta annetaan vain yhdelle yksittäiselle oppilaalle, tulee laatia opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen opinto-ohjelma. Opinto-ohjelma tulee laatia opetussuunnitelman pohjalta siten, että siitä käy ilmi oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet, opintojärjestys ja aikataulu, jossa opintokokonaisuudet suoritetaan. Myös mahdolliset erityistavoitteet kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan opintomenestystä seurataan säännöllisesti.

Yksittäinen erityisen tuen oppilas

Loviisassa laaditaan tapauskohtaisesti vuosiluokkiin sitomaton opintosuunnitelma erityisen tuen piirissä olevalle oppilaalle, jos se arvioidaan oppilaalle parhaaksi tavaksi edistyä opinnoissa. Arviointi tehdään aina monialaisessa työryhmässä, jossa mukana ovat koulupsykologi, koulukuraattori, erityisopettaja, luokanopettaja tai aineenopettaja ja rehtori sekä kutsuttuina oppilaan huoltajat. Rehtori tekee hallintopäätöksen yksilöllisestä opinto-ohjelmasta ja oppilaalle tehdään pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma kirjataan osaksi kolmiportaista tukea ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti.

Oman opinto-ohjelman mukaan eteneminen, arviointi ja vuosiluokalta siirtäminen

Vuosiluokkiin sitomaton opetusjärjestely motivoi oppilasta ja tukee itsetunnon kehittymistä. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuosidistuksen ainoastaan lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-

ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Toimiakseen järjestelmä vaatii monialaista ja säännöllistä yhteistyötä.

Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai oppivelvollisuus päättyy.

Joustava perusopetus

Joustava perusopetus on tarkoitettu nuorille, joiden kohdalla tavoitteena on ennaltaehkäistä koulumotivaation heikkenemistä ja koulusta putoamista toiminnallisella ja työpainotteisella opiskelulla. Toiminnan tavoitteena on elämönhallintataitojen ja opiskeluvälineiden kehittämisen ohella tukea perusopetuksen loppuun saattamista, edistää toisen asteen koulutukseen siirtymistä yksilöllisellä tuella ja varmistaa jatko-opiskelupaikan saaminen.

JOPO-luokalla opiskellaan sekä koulussa että työpaikalla. Työssäoppimisjaksoja on lukuvuodessa neljä, yhteensä noin 80 päivää. Koulussa opiskelu etenee yksilölliseen tahtiin pienryhmässä. Opiskeluun sisältyy myös retkiä, opintokäyntejä ja leirikouluja. Luokassa toimii opettajan lisäksi myös nuoriso-ohjaaja.

Työ jakautuu seuraavasti:

- a) opettaja: opetus ja ohjaus, yhteydet kotiin
- b) nuoriso-ohjaaja: luokan ulkopuolinen toiminta, oppilaiden yleinen tuk

Hakeutuminen joustavan perusopetuksen ryhmään:

Loviisassa oppilaaksi JOPO-luokalle haetaan oppilaan ja huoltajan kirjallisella hakemuksella. Hakemuksen jättäneet oppilaat huoltajineen kutsutaan haastatteluun. Oppilasvalinta tehdään hakemusten, haastattelun ja/tai koulun moniammatillisen oppilashuoltotiimin suosituksesta. Haku tapahtuu kevätlukukaudella ennen opintojen aloittamista. Jokaiselle JOPO-oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma.

Tarkoituksena on, että työskentely joustavalla luokalla selkiyttää oppilaan tulevaisuuden tavoitteita ja valmistaa oppilasta perusopetuksen jälkeiseen elämään. Kodin ja koulun tiiviillä yhteistyöllä pyritään tukemaan huoltajia heidän kasvatustyössään. Joustavan perusopetuksen suomenkieliset ja ruotsinkieliset ryhmät järjestävät yhteisiä aktiviteetteja ja kieliryhmien välinen yhteistyö on osa oppimista. Oppilaat työskentelevät pääasiassa omassa ryhmässään. Oppitunnit voivat ajoittua koulun normaalin työajan ulkopuolelle. Myös muut opettajat kuin JOPO-luokan vastuupettaja opettavat oppilaita, esimerkiksi valinnaisaineissa. Valinnaisaineiden määrä voi poiketa yleisopetuksesta. Joustavassa perusopetuksessa opinnot pyritään yhdistämään työhön. Lukuvuoden aikana oppilaalla on työharjoittelua joustavan perusopetuksen lakisääteisten määräysten mukaisesti. Työpaikkajaksolla oppilas osallistuu työpaikan normaaleihin työtehtäviin ja saa työpaikalla ohjaajaltaan palautetta. Työpaikkaharjoittelun aikana oppilaat tekevät

myös opettajan antamia tehtäviä. Tehtävät vaihtelevat harjoittelupaikasta riippuen. Päätyneen työpaikkajakson jälkeen oppilas ja opettaja saavat arviointilomakkeen, joka toimii arvioinnin pohjana.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset toimenpiteet

Oppilaiden tulee saada tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Rikkomusten sattuessa sovelletaan niitä malleja, jotka ovat koulun käytössä. Loviisassa yksittäiset koulut laativat suunnitelmansa siitä, miten kurinpidolliset toimenpiteet ja kasvatuskeskustelut hoidetaan. Nämä löytyvät koulujen lukuvuosisuunnitelmista. Keskustelut dokumentoidaan kirjallisesti.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kerhotarjonta vaihtelee kouluittain resursseista ja tarpeista riippuen. Niin opettaja kuin ulkopuoliset toimijatkin voivat vastata kerhotoiminnasta. Loviisassa toteutetaan Suomen mallin- mukaista kerhotoimintaa. Toiminnasta vastaa vapaa-aika toimi.

Loviisan kouluilla on aktiivista yhteistyötä alueen kirjastojen kanssa.

Oppilaita rohkaistaan ottamaan aktiivisesti osaa ruokailutilanteiden suunnitteluun sekä esittämään ideoitaan keskuskeittiölle ruokatarjonnan suhteen.

Huoltaja ilmoittaa keskuskeittiölle lapsen uskonnollisiin tai eettisiin syihin liittyvästä erityisruokavaliosta. Ruoka-aineallergioihin liittyvästä erityisruokavaliosta vaaditaan lääkärintodistus.

Loviisan kaupungin koulukuljetuksia koskevat periaatteet löytyvät kaupungin verkkosivustolta:

<https://www.loviisa.fi/paivahoito-ja-koulutus/esi-ja-perusopetus/oppilaskuljetukset/> .

Loviisan koulutoimi järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa kouluissa.

https://www.loviisa.fi/wp-content/uploads/2021/12/Ap_lp_suunnitelma_1.12.2021.pdf

6.OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA

Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain¹ ja -asetuksen² mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta. Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.³

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.¹ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.²

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.³

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

---

¹ Perusopetusasetus 10 §

² Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

³ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁴ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁵

Loviisan kaupungin arvioinnin periaatteet ja käytänteet on kirjoitettu paikalliseen opetussuunnitelmaan, joka on luettavissa Loviisan kaupungin kotisivuilta.

Opintojen aikaisten arvioinnin ajankohdat ja tavat esitetään Loviisan perusopetuksen arvioinnin vuosikellossa erillisenä liitteenä.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytänteet on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

---

⁴ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁵ Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö koulu yhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁶ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

---

⁶ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi. Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Koulun käyttäytymiselle asetetuista tavoitteista keskustellaan yhdessä huoltajan ja oppilaiden kanssa vuosittain. Ajankohdat määritellään arvioinnin vuosikellossa. Käyttäytymisen arviointi perustuu Loviisan perusopetuksen arvopohjaan ja käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteet on määritelty käyttäytymisen arvosanataulukossa.

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.¹⁰

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.¹¹ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus yksittäisessä aineessa on vaarassa tulla hylätyksi, on oppilaalla mahdollisuus osoittaa osaamisensa erillisessä tilaisuudessa, joka järjestetään lukuvuoden aikana kurssin päätyttyä. Mahdollisuus osaamisen osoittamiseen annetaan aina myös lukuvuoden päätyttyä.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositoludistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.¹²

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.¹³

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.¹⁴

Oman opinto-ohjelman mukaan etenevän oppilaan opintokokonaisuudet on määritelty ainekohtaisissa osioissa vuosiluokittain. Oppilaille tehdään oma oppimissuunnitelma.

Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.¹⁵ Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositoludistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Koulukohtaiset valinnaisaineet, niiden sisältö, oppimäärä ja arviointi, määritellään vuosittain valinnaisaineoppaassa.

Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä¹⁶ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Päätösarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päätötodistukseen merkitään oppilaan opiskelemaan oppimäärän laajuus.

Valinnaisten aineiden arviointi päätösarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päätösarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päätösarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päätösarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohde- tai kielikylopykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.¹⁷ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.¹⁸

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia

suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.¹⁹

Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.- Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.²⁰ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Vuosiluokilla 1–3 annetaan sanallinen arviointi lukuvuositodistuksessa.

Yksilöllistetyt oppimäärät arvioidaan lukuvuositodistuksessa vuosiluokilla 1–3 sanallisesti ja vuosiluokilla 4–9 numeroarvosanalla.

Vuosiluokilla 1–5 välitodistus korvataan arviointikeskustelulla.

Vuosiluokalla 6 annetaan välitodistus numeroarvosanalla.

Vuosiluokilla 7–9 annetaan välitodistus numeroarvosanalla aineissa, joiden oppimäärä on vähintään 2 vuosiviikkotuntia.

Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen.

Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko²¹.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3.

Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämäntiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa

”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet

- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus. Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta²² tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikykykieli.

Uskonnon ja elämäntiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietojakohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen. Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio.

Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksyty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksyty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotuntin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksyty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksyty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa²³ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

Eriytyinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa²⁴. Eriytyisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Eriytyiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Eriytyisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset.

Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

7.OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja opiskeluhoito muodostavat kokonaisuuden. Opiskeluhoitoa käsitellään tarkemmin luvussa 8.

Varhaisella puuttumisella sekä avoimella ja ennaltaehkäisevällä moniammatillisella toiminnalla edistetään jokaisen oppilaan oppimista. Tavoitteena on tunnistaa oppilaan vahvuuden sekä tuen tarpeet ja järjestää tarvittavaa ohjausta ja tukea koko opetusryhmälle ja/tai yksittäiselle oppilaalle.

Jokaiselle oppilaalle tulee antaa mahdollisuus kokea onnistumista oppimisessaan, kehittyä oppijana sekä kasvaa ihmisenä. Koulun toimintakulttuurin tulee tukea kasvamista ja kehittymistä. Hyvä koulupäivä muodostuu laadukkaasta opetuksesta sekä turvallisesta, rohkaisevasta ja kannustavasta ilmapiiristä.

Hyvin toimivalla kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä tuemme oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja parannamme oppilaiden oppimisen edellytyksiä.

Oppilas voi olla vain yhden tukitason piirissä samanaikaisesti. Useimmat tukimuodot (eriyttäminen, erityisopetus, avustajapalvelut ja tukiopetus) ovat käytettävissä tuen kaikilla eri tasoilla.

Joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, laaja-alainen erityisopetus sekä koulunkäyntiohjaajan palvelut ovat käytössä opetusta eriytettäessä. Eriyttäminen ei ole oppiaineen yksilöllistämistä, vaan oppilaan arviointi perustuu yleisopetuksen tavoitteisiin.

Oppilaiden erilaisiin oppimistapoihin, työskentelyrytmin eroihin, mielenkiinnon kohteisiin ja valmiuksiin sekä motivaatioon ja itsetuntoon liittyviin tarpeisiin kiinnitetään huomiota.

Lähikouluissa on käytössä kaikki eri tuen muodot:

- yleinen tuki
- tehostettu tuki
- erityinen tuki.

Tarvittaessa on mahdollisuus saada kokopäiväistä yksilöllistä opetusta pienryhmässä:

- suomen kielellä Harjurinteen koulussa, vuosiluokat 1–9
- ruotsin kielellä Generalshagens skolassa, vuosiluokat 1–6 ja Lovisavikens skolassa, vuosiluokat 7–9.

Loviisassa on käytössä *Oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirja (erillisenä liitteenä)*.

Käsikirjassa kuvataan tarkemmin oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämistä ja seurantaa sekä annetaan ehdotuksia opetuksen eriyttämiseen käytännössä.

8. LOVIISAN KAUPUNGIN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

1 JOHDANTO

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Opiskeluhoitotyötä ohjaa lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvointialueet vastaavat 1.1.2023 alkaen opiskeluhoitopalveluiden, eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä. Opetushallitus on tämän vuoksi uudistanut eri koulutusmuotojen opetussuunnitelmien perusteita. Merkittävin muutos perusteissa ja määräyksessä on opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä koskeva velvoite, jonka mukaan niiden on laadittava oma opiskeluhoitosuunnitelma. Muuten uudistukset koskevat käsitteiden yhtenäistämistä ja ajantasaisen lainsäädännön huomioimista, eivätkä ne muuta koulujen tai oppilaitosten tuttuja oppilas- ja opiskelijahuoltolain rakenteita. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tarkoituksena on yhtenäistää koulujen ja oppilaitosten käytäntöjä sekä keventää mahdollisesti jatkossa koulujen ja oppilaitosten suunnittelutyötä.

Vaikka opiskeluhoitopalveluiden järjestämisvastuussa on tapahtunut muutoksia, opiskeluhoitopalvelut järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa edelleen ensisijaisesti lähipalveluna. Myös koulu- tai oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä tai yksittäisen oppilaan tai opiskelijan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä jatkavat työtään.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa aiemmat koulu- ja oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat, jotka ovat poistuneet laista ja Opetushallituksen valtakunnallisista määräyksistä. Lisäksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa. Kunnan alueella toimivien opetuksen tai koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat liitetään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan, miten kunnassa ja paikallisesti päätetyllä tavalla esiopetuksessa, koulussa tai oppilaitoksessa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään sekä miten lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Opiskeluhooltosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle. Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa ja oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot:

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista
2. Esiopetuksen, koulu- ja lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)
4. Yhteistyön järjestäminen lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän perheidensä sekä esiopetuksessa, koulussa ja lukiossa työskentelevien ja muiden lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelmat lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma.

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen ja oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhooltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Opiskeluhooltosuunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Loviisan kaupungin opiskeluhooltosuunnitelmaan on koottu tiedot jokaisen asiakokonaisuuden alle koulutusmuotokohtaisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin esi- ja perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollon osalta yksikkökohtaiset tarkennukset tehdään ryhmän esiopetussuunnitelmaan. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa tarkennukset tehdään koulujen ja lukoiden lukuvuosisuunnitelmiin.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhoolto tukee lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia koulun arjessa sekä edistää kodin ja koulun yhteistyötä. Yksilökohtaisella opiskeluhoollon palvelulla tarkoitetaan kuraattorin, psykologin ja terveydenhuollon palveluita, joita on tarjolla kaikissa Loviisan kouluissa. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää, moniammatillista ja koko yhteisöä tukevaa.

2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista kouluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalveluista kootaan kultakin koululta. Tarpeet ilmoitetaan vuosittain hyvinvointialueelle. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea saavien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ilmoitetaan henkilötyövuosina.

2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden henkilötyövuodet.

Paikalliset toimintatavat

Loviisassa arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista kootaan alkuvuodesta taulukkoon, joka tulee opiskeluhoitosuunnitelman liitteeksi. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut ja ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle käytettävissä olevat resurssit henkilötyövuosina. Lisäksi taulukkoon kerätään yksikkökohtaiset tiedot kaikista kouluista. Opiskeluhuollon laskennalliseen resurssiin vaikuttavat yksikön koko, S2-oppilaiden määrä sekä erityisen tuen oppilaiden määrä ja muut koulukohtaiset huomiot.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Kouluterveydenhuollossa suositeltu oppilasmäärä on terveydenhoitajalla 460 ja lääkärillä 2100 (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL).

3 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Loviisan opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattu yhteisöllisen opiskeluhoiton järjestämisen periaatteet koulutusmuotokohtaisesti. Yksikkökohtaiset tarkennukset tehdään esiopetuksen osalta ryhmien esiopetussuunnitelmaan sekä koulujen ja lukioiden osalta niiden lukuvuosisuunnitelmaan.

3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito esiopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- yhteisöllisen opiskeluhoiton toimintatavat esiopetuksessa
- esiopetusyksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan esiopetusyksikön toimintakulttuuria, joka edistää esioppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä esiopetuksen arjessa.

3.1.2 Esiopetuksen yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (YHR), jota johtaa koulun rehtori tai apulaisrehtori. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhoiton kokonaisuuden koordinoimista yksikössä ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhoiton menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhoiton suunnittelu ja toteuttaminen on ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät esiopetusyksikön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävinä ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja yksikkökohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoiton toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen

- Esioppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Esiopetusyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen opiskeluhuollon vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla yksittäinen ryhmä tai koko kouluyhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä lasta koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Esiopetuksen monialainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä (YHR) on yhteinen koulun kanssa. Sitä johtaa koulun rehtori. Puheenjohtajan lisäksi ryhmään kuuluvat esimerkiksi erityisopettaja, psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja sekä muuta henkilöstöä tarpeen mukaan. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös huoltajien ja oppilaiden edustajia.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Ryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Ryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan koululla. Niistä tiedotetaan Wilman kautta.

3.1.2 Yhteistyö ja käytännöt esiopetusyksikön ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin tarkastuksissa

Esiopetusyksikön monialainen tarkistus tehdään koulun monialaisen tarkistuksen yhteydessä.

Porvoon seudun ympäristöterveys tekee valvontasuunnitelmansa mukaisesti tarkastuskäynnin kouluihin joka 3. vuosi. Tarkastuksista sovitaan etukäteen ja tarkastuksiin pyydetään tarvittaessa myös kiinteistön huollosta vastaava taho mukaan. Tarkastuksissa kuullaan käyttäjiä, tehdään havaintoja ja arvioidaan tilojen yleistä siisteyttä, rakenteiden kuntoa ja ylläpitoa sekä arvioidaan tilojen terveellisyttä ja turvallisuutta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyttä lapsimääriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään osallistujille ja opiskeluhuollon ohjausryhmälle. Rehtori on tarvittaessa yhteydessä kiinteistön omistajaan kiinteistössä mahdollisesti todettujen puutteiden johdosta. Tarkastuksessa havaitut puutteet veloitetaan korjattavaksi annettuun määräaikaan mennessä.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan huoltajia, henkilöstöä, vanhempainyhdistystä ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhdessä

täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Loviisan opiskeluhoollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista.

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoollto perusopetuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoolltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään Opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3.2.1 Koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen opiskeluhoolltoryhmä (YHR), jota johtaa rehtori tai apulaisrehtori. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhoollon kokonaisuuden koordinoitua koulussa ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhoollon menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelu ja toteuttaminen on ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät koulu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen opiskeluhoolltoryhmän tehtävinä ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Luokka- ja koulukohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen

- Koulu yhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on monialainen, ja sitä johtaa rehtori. Rehtorin tai apulaisrehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, erityisopettaja, oppilaanohjaaja sekä joissakin kouluissa hyvinvointiohjaajat. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden edustajia.

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tehtävät edellyttävät, että ryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein. Koulu tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhollosta sisäisesti koulussa sovitun käytännön mukaisesti. Huoltajia tiedotetaan Wilman kautta. Opiskeluhoitoryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan laaditaan opiskeluhollosta vuosikello.

Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan koulussa ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan sisäisesti, sekä huoltajia Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

Päihteiden käytön ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet kuvataan erillisessä liitteessä, kuten myös poissaoloihin puuttumisen malli. Poissaolomallin käytännöt sisältyvät myös koulujen lukuvuosisuunnitelmaan.

3.2.2 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitos yhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskelu ympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhollosta. Terveydenhuoltolaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaitosympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus. Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan oppilaita, huoltajia, henkilöstöä, oppilaskuntaa ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhoillon yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Loviisan opiskeluhoillon ohjausryhmän puheenjohtajalle.

Poissaolojen seuranta ja niihin puuttumista toteutetaan ns. poissaolojen porrasmallin mukaisesti.

Malli on kuvattu liitteessä 3. (liite päivittyy kesällä 2024)

4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI, YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen.

Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

4.1 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Esiopetusyksikön toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan esioppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen esiopetuksen toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille esioppilaille annettavia neuvolaterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoa.

Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus ohjata esioppilasta ja hänen huoltajaansa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. Esiopetuksessa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

4.1.1 Opiskeluhoollollinen polku esiopetuksessa

Loviisan esiopetuksessa olevat lapset kuuluvat neuvolapalvelujen piiriin. Psykologi- ja kuraattoripalvelut tarjoaa koulujen opiskeluhooltohenkilöstö hyvinvointialueen palveluina.

a) Neuvolaterveydenhuolto

Neuvolaterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan esiopetuksen tukea ja ohjausta, joilla edistetään lapsen oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Palveluja toteutetaan

yhteistyössä esioppilaan huoltajien kanssa. Koulupsykologi vastaa myös esiopetuksessa olevan lapsen kouluvalmiustestien toteuttamisesta vapaaehtoisia testejä lukuun ottamatta.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista esioppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen esioppilaan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa esiopetusyksikön ulkopuolisten palvelujen piiriin.

Yksittäisen lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoa se henkilö, jolla huoli lapsen hyvinvoinnista herää, useimmiten esiopetuksen opettaja. Huoltajan suostumus pyydetään kirjallisesti erillisellä lomakkeella. Asiantuntijaryhmään voidaan kutsua esimerkiksi koulupsykologi, koulukuraattori, neuvolapalveluiden terveydenhoitaja ja/tai lapsen muita tukihenkilöitä.

4.1.2 Monialainen asiantuntijaryhmä esiopetuksessa

Yksittäisen esioppilaan tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua huoltajien lisäksi tarvittavia opiskeluhoillon yhteistyötahoja. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain huoltajan suostumuksella. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoa opiskeluhoillon tai esiopetusyksikön henkilökunnan edustaja.

Huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidysti. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti allekirjoittamalla lomake ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan koululla.

4.1.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys esiopetuksessa

Opiskeluhoillon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen lapsen tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus Wilman muistioihin. Muistion kirjaa ensisijaisesti koollekutsuja. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Wilman

muistiot muodostavat koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterin, jonka vastuuhenkilönä on koulutuspäällikkö.

4.1.4 Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Lapsen erityisruokavaliosta ilmoitetaan lukuvuoden alussa oppilastietolomakkeella, joka palautetaan esiopetuksen opettajan kautta kouluun.

Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä esiopetuspäivän aikana. Huoltajat pyytävät lääkäriä mahdollisuuksien mukaan määräämään sairaalle lapselle pitkävaikutteisia lääkkeitä, jotka annetaan lapselle kotona ennen tai jälkeen esiopetuksen ja esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Mikäli lapsi voi osallistua esiopetukseen ja lääke on välttämätön antaa esiopetuspäivän aikana, henkilökunta antaa sen lapselle. Esiopetuksen aikana annettavasta lääkkeestä laaditaan aina lääkehoitosuunnitelma huoltajan aloitteesta. Suunnitelman laatimisessa ovat mukana ainakin huoltajan edustaja, terveydenhuollon edustaja sekä esiopetuksen opettaja ja ohjaaja. Suunnitelman pohjana on lasta hoitavan lääkärin kirjallinen ohje, jossa selvitetään lääkehoidon toteuttaminen esiopetusyksikössä. Huoltajat tuovat lääkkeet esiopetukseen annostusohjeineen alkuperäispakkauksessa.

Lääke säilytetään lukollisessa lääkekaapissa tai tarvittaessa jääkaapissa.

4.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto perusopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalveluihin
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Koulun toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa.

Koulun ja opiskeluhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata oppilasta ja huoltajaa hakemaan oppilaan tarvitsemia opiskeluhuollon palveluja. Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Koulussa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

4.2.1 Opiskeluhuollon polku perusopetuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, jota ovat:

a) Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin. Myös suun terveydenhuollon määräaikaistarkistukset luokilla 1, 3, 5 ja 8 kuuluvat kouluterveydenhuoltoon. Tämän lisäksi suun terveydenhuollon hoito ja muut tarkastukset perustuvat yksilökohtaiseen riskiarvioon.

Luokanopettaja tai -valvoja antaa pyydettyä oppilaan oppimista ja hyvinvointia kuvaavan arvion kouluterveydenhoitajalle 1-, 5- ja 8-luokkalaisten laajoja terveystarkastuksia varten. Tarvittaessa luokanopettaja- tai valvoja pyytää suostumuksen huoltajalta tietojen siirtämiseen. Huoltajan antama suostumus riittää 1- tai 5-luokkaisen oppilaan tietojen siirtämiseen, mutta 8-luokkalaiselta tarvitaan suostumus huoltajan lisäksi. Oppilaan sairauden vaatimaa hoitoa ei toteuteta kouluterveyshuollon palveluna.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Koulun henkilökunta ohjaa aktiivisesti opiskeluhuollon palveluiden piiriin. Aloitteentekijänä voi myös olla oppilas itse tai oppilaan huoltaja.

Koulupsykologin tehtäviin yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa kuuluvat mm oppimisvaikeuksien kartoitus, psykologiset tutkimukset ja hoidon tarpeen arviointi, jatkotutkimuksiin ja kuntoutukseen ohjaaminen sekä keskustelu- ja tukikäynnit.

Koulukuraattorin tehtäviin osana moniammatillista opiskeluhuoltoa on edistää koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä osallisuutta.

Tilanteita, joissa koulukuraattori voi olla tukena, ovat esimerkiksi ongelmat koulunkäynnissä, kaverisuhteissa tai perheessä. Ensimmäisenä tavoitteena on pyrkiä ennaltaehkäisemään vaikeuksia.

Yksilökohtainen oppilas- ja opiskelijahuolto on oppilaan sekä huoltajien tapaamisia ja kuuntelua, ohjausta ja neuvontaa oppilaalle, huoltajille ja opettajille, kartoitustyötä, palveluohjausta ja yhteistyökumppaneiden konsultointia. Palvelut ovat luottamuksellisia ja vapaaehtoisia.

Koulukuraattorin asiakastyötä sääteleviä keskeisiä lakeja ovat mm. oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, perusopetuslaki, lastensuojelulaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolaki. Koulukuraattori noudattaa työssään sosiaalityön ammattieettisiä periaatteita.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoitojen järjestämiseksi. Yksittäisen oppilaan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksilökohtaisen opiskeluhoitojen tavoitteena on edistää oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin.

4.2.2 Monialainen asiantuntijaryhmä perusopetuksessa

Yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoitojen yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain oppilaan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoa opiskeluhoitojen tai koulun henkilökunnan edustaja, usein oppilaan oma opettaja tai luokanvalvoja.

Oppilaan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella lomakkeella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan erilliselle lomakkeelle kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan koululla opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

4.2.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys perusopetuksessa

Opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen oppilaan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhoitokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja.

Opiskeluhoitokertomus laaditaan Wilmaan. Opiskeluhoitokertomukseen tulee myös merkintä suostumuksesta asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhoitokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään koululla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Koulun rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa koulun osalta.

Oppilasrekisterin julkisten henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momenttia. Mikäli luovutettaviin tietoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty. Tietojen luovutusta koskevat säädökset koskevat myös hyvinvointialueen ja koulutoimen välistä tiedonsiirtoa.

4.2.4 Suunnitelma oppilaan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos oppilaan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, oppilaalla on oikeus opiskeluhoollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäämisestä oppilaalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana oppilaalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovittavassa paikassa. Oppilaan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen koulussa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAAN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Opiskeluhoolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Loviisan kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma on valmisteltu paikallisen opiskeluhoollon ohjausryhmän ja Loviisan rehtoreista muodostuvan opetussuunnitelmatyöryhmän yhteistyönä. Opiskeluhoitosuunnitelmaa on käsitelty Loviisan kaupungin ja Lapinjärven opiskeluhoollon ohjausryhmässä, jossa ovat edustettuna Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuolto.

Opiskeluhoollosta tiedotetaan koulujen omien tiedotuskanavien lisäksi Loviisan kaupungin verkkosivuilla, josta löytyy myös Loviisan opiskeluhoitosuunnitelma liitteineen.

Henkilökunnan, huoltajien, oppilaiden ja hyvinvointialueen työntekijöiden kuuleminen toteutettiin huhtikuussa 2023 kyselyllä, joka lähetettiin Loviisassa seuraaville tahoille:

- Suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen koulut
- Suomenkielinen ja ruotsinkielinen lukio
- Wilman kautta: Esi- ja perusopetuksen oppilaat, lukioiden opiskelijat sekä kaikkien huoltajat
- Loviisassa toimivien Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon henkilöstö

5.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa
- esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Esioppilaiden ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen on tärkeä osa esiopetusyksikön toimintakulttuuria. Esioppilailla ja heidän huoltajillaan tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetusyhteisön toimintaan ja sen kehittämiseen yksikössä toteutettavien rakenteiden ja toimintatapojen kautta. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja esiopetuksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi esioppilaiden, ryhmien ja koko esiopetusyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Opiskeluhoitoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä esioppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

5.1.1 Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Esiopetuksen henkilöstö havainnoi ja arvioi lapsen saaman tuen riittävyttä. Mikäli lapsi esiopetuksessa tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, esiopettaja laatii pedagogisen arvion tehostettua tukea varten. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhoillon ammattihenkilöstön kanssa. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan pedagogiseen arvioon. Myös lapsen esiopetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys Wilmaan. Lapsen esiopetuksen opettaja laatii yhteistyössä erityisopettajan kanssa kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä. Selvitykseen hankitaan tarvittavat asiantuntijalausunnat opiskeluhoillon toimijoilta tai lapsen hoitavalta taholta. Pedagoginen selvitys käsitellään moniammatillisesti rehtorin johdolla, jonka jälkeen koulutuspäällikkö tekee päätöksen lapsen erityisen tuen tarpeesta.

5.1.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. lasten kuntoutuspalvelujen, lastenpsykiatrisen yksikön, perheneuvolan, perhesosiaalityön, lastensuojelun, terveyspalvelujen, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia.

5.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Koulutyön perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden osallisuus on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria. Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvissä asioissa. Oppilaille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien (ml. opiskeluhoitosuunnitelma) valmisteluun. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun yhteistyössä voidaan parantaa hyvinvointia koulussa ja kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja. Opiskeluhoitoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko kouluyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Henkilökunnalle tarjotaan säännöllisesti suunnitelman toteutumisen takaamiseksi tarvittavaa perehdytystä ja osaamisen kehittämistä. Henkilöstön toiveita täydennyskoulutuksen suhteen kuullaan vuosittain. Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa tehdään aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhuollon edustajien kanssa. Suunnitelmaa päivittäessä tehdään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä oppilaiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen oppilaan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Koulu tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sovitun käytännön mukaisesti. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellyistä keskeisistä asioista tiedotetaan koulun kotisivuilla tai Wilman kautta.

5.2.1

Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä Loviisan kouluissa kaikkein oppilaiden tuen tukitoimia suunnitellaan ja arvioidaan moniammatillisesti. Pedagoginen asiantuntemus sekä opettajien, opiskeluhuollon ja perheen yhteistyö oppilaan tuen tarpeen varhaisessa havaitsemisessa, tuen tarpeen arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää.

Rehtorin johdolla moniammatillisena käsittelynä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa käsitellään Loviisassa tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyen:

- pedagoginen arvio: tehostetun tuen tarve, aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan palaaminen yleisen tuen piiriin
- pedagoginen selvitys: erityisen tuen tarve, aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan palaaminen tehostetun tuen piiriin
- HOJKSin laatiminen ja erityisen tuen tarkistaminen:

HOJKS laaditaan yhdessä oppilasta opettavien opettajien ja huoltajan, edellytystensä mukaisesti oppilaan sekä tarvittaessa koulun opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. HOJKS arvioidaan aina tuen tarpeen muuttuessa tai vähintään kerran vuodessa. Suunnitelman arviointi tehdään opettajan johdolla yhdessä huoltajan ja tarvittaessa opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. Erityisen tuen tarkistaminen tehdään yhteistyössä opettajien, huoltajan, oppilaan ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa.

5.2.2 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijoiden ja koulun ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveyspalvelujen, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia.

6 SUUNNITELMA LASTEN, OPPILAIDEN JA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan, rehtorin tai esiopetusyksikön johtajan velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

6.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Turvallisen opiskeluympäristön luominen on yhteinen tehtävä, joka kuuluu kaikille esiopetus-, koulu- ja lukioyhteisön aikuisille. Turvallista toimintakulttuuria vahvistetaan huolehtimalla tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksesta sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon avulla. Loviisan kaupungissa noudatetaan KiVa-koulu toimintamallia kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteiden puuttumisessa.

6.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Loviisan kaupungin koulujen kriisisuunnitelma löytyy opiskeluhoitosuunnitelman liitteistä sekä koulun omasta turvallisuuskansiosta. Jokaisessa koulussa varmistetaan, että henkilöstö tuntee turvallisuuskansion ja kriisisuunnitelman sisällön ja toimii sen mukaisesti.

7 OPISKELUHUOLLON VALVONTA

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhooltoon koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 25 §, muutettu lailla 633/2021).

7.1 Omavalvonnan toteuttaminen Loviisassa

Loviisaan on perustettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan yhteinen monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä, jossa on edustettuna koulutuksen järjestäjän ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen edustajat. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Loviisan kaupungin sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja.

Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävät

- Vastaa Loviisan kaupungin opiskeluhoitosuunnitelman valmistumisesta ja toteutumisesta.
- Varmistaa tiedotuksen toteutumisen käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta rehtoreiden kautta koulujen henkilökunnalle, sekä oppilaille ja huoltajille
- Vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, seurannasta, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Kokoaa tiedot koulukohtaisesti
- Valvoo, että lakisääteiset opiskeluhoollopalvelut toteutuvat
- Vie osaltaan asiat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien väliseen opiskeluhoollon alueelliseen yhteistyöryhmään.

9. ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN, TOISEN KOTIMAISEN KIELEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineessa tarjotaan kaksi eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus ja ruotsin kieli ja kirjallisuus.

Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen on englanti. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä Loviisan kieliohjelman mukaisesti. Kts. Kpl 13

10. KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

11. KAKSIKIELINEN OPETUS

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta.

Perusopetuslain mukainen opetuskieli määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan.

Loviisassa toteutetaan kaupunginvaltuuston aloitteen mukaisesti kaksikielisyshanketta, jossa pyritään kehittämään ja lisäämään kaksikielistä yhteistyötä Koskenkylän koulun ja Forsby skolan välillä sekä jatkamaan kaksikielisyysden tukemista Isnäsin ja Isnäs skolan välillä.

Kielikylpyopetusta Loviisassa ei tarjota.

12. VALINNAISUUS LOVIISASSA

Valinnaisaineiden tarkoitus on syventää ja laajentaa oppilaan tietoja hänen valintansa mukaan. Valinnaisaineiden tulee edistää perusopetukselle vahvistettuja tavoitteita.

- Syventävien valinnaisten oppikurssien tulee syventää ja/tai laajentaa yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöä.
- Soveltavat valinnaisaineet voivat sisältää elementtejä useista eri oppiaineista tai laaja-alaisista oppimiskokonaisuuksista. Soveltavat valinnaisaineet edesauttavat oppiaineiden välisen yhteistyön edistämistä, esimerkiksi taide- ja taitoaineissa, informaatio- ja viestintätekniikassa, kuluttaja- ja taloustiedossa, globaalikasvatuksessa ja draamaopinnoissa.

Valinnaisaineiden pohjana opetussuunnitelmassa ovat opetussuunnitelman arvot ja laaja-alaisen oppimisen kokonaisuudet. Sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa painotetaan eri oppiaineiden välisen yhteistyön, oppilaiden osallisuuden ja aktiivisen roolin edistämistä.

Valinnaisaineiden sisältö päätetään kussakin koulussa ja kirjataan valinnaisainetiedotteeseen. Aineen nimi, laaja-alainen oppimiskokonaisuus, kurssin tavoitteet ja sisältö merkitään tiedotteeseen. Vuosittaiset koulukohtaiset valinnaisaineet suunnitellaan yhdessä koulun oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Valinnaisainetiedote jaetaan oppilaiden lisäksi myös huoltajille.

Loviisassa taide- ja taitoaineiden valinnaiset osoitetaan vuosiluokilla 3–6 kaikille yhteiseen opetukseen musiikissa (2 vvt.), kuvataiteessa (1 vvt.) ja käsityössä (3vvt.). Valinnaisaineita vuosiluokilla 4–6 opiskellaan yksi vuosiviikkotunti vuosiluokkaa kohden. Opetus voidaan järjestää vaihdellen koulun valinnan mukaan:

- yksi oppitunti / viikko koko lukuvuoden ajan
- kaksi oppituntia / viikko lukukauden ajan, sijoittuen vaihtoehtoisesti joko syys- tai kevätlukukaudelle tai joka toinen viikko.

Oppilasta ja huoltajaa informoidaan tulevan lukuvuoden valinnaisainetarjottimesta kevätlukukauden aikana. Valinta tehdään viimeistään toukokuussa. Valinta on sitova ja se tehdään sähköisesti tai paperisena.

Valinnaisaineiden toteutuksessa painotetaan oppilaskeskeisiä työtapoja, vaihtelevia oppimisympäristöjä ja oppimista tekemisen kautta.

Valinnaisaineet vuosiluokilla 4–6 arvioidaan hyväksytyinä tai hylättyinä kursseina. Valinnaisaineet vuosiluokilla 7–9 arvioidaan numeroarvosanalla lukuun ottamatta yhden vuosiviikkotunnin valinnaisaineita. Taito- ja taideaineiden valinnaisaineista annetaan aina numeroarvosana (4–10).

Vuosiluokilla 7–9 valinnaisaineita opiskellaan 11 vuosiviikkotuntia. Loviisassa vuosiluokalla 8 opiskellaan seitsemän vuosiviikkotuntia, joista kolme vuosiviikkotuntia on taito- ja taideaineiden valinnaisaineita. 9.vuosiluokalla valinnaisaineita on neljä vuosiviikkotuntia, joista kaksi on taito- ja taideaineita. Valinnaisaineet määritellään lukuvuosittain valinnaisainetiedotteessa.

Vuosiluokilla 7–9 voidaan perustaa yleisopetuksen liikuntapainotteisia luokkia tuntikehyksen puitteissa.

Liikuntapainotteinen luokka on yleisopetuksen opetusryhmä, jossa oppilailla 7. luokalla on yksi vuosiviikkotunti enemmän liikunnan opetusta kuin muilla opetusryhmillä. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla liikuntapainotteisuus tarkoittaa, että 2 vuosiviikkotuntia taito- ja taideaineiden valinnaisista tunneista käytetään liikuntapainotteisen opetuksen toteuttamiseen kumpanakin vuotena.

Liikuntapainotteisen luokan tuntijako eroaa paikallisesta tuntijaosta seitsemännen ja kahdeksannen luokan osalta niin, että seitsemännelle luokalle osoitetaan yksi vuosiviikkotunti taito- ja taideaineiden valinnaisista liikuntaa. Vastaavasti yksi vuosiviikkotunti historiaa yhteisistä oppiaineista siirretään kahdeksannelle luokalle.

Liikunnan ja valinnaisaineiden osuus:	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Kaikille yhteinen ”pakollinen” liikunta opetussuunnitelman mukaan	2 tuntia	3 tuntia	2 tuntia
Liikuntaluokan liikunta (TAI-TAI)	1 tuntia	2 tuntia	2 tuntia
Valinnainen liikunta		2tuntia	
Vapaasti valittava valinnaisaine		2 tuntia	2 tuntia